

แนวทางขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดบริการด้าน
สวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ให้แก่ผู้สูงอายุ
ในพื้นที่ตำบลบางพระ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม
Guidelines of Local Government Organization In Providing
Social Welfare and Social Work for the Elderly
in the Area of Bang Phra Sub-district, Nakhon Chai Si District,
Nakhon Pathom Province

ณัฐพล ตังมั่งคณธรรม¹ และ สันธฐาน ชยนนท์²

Nattapon Tangmongkoltham and Sunthan Chayanon

Received: October 28, 2022 Revised: January 14, 2023

Accepted: February 19, 2023

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ศึกษาบทบาทและปัญหาในการจัดบริการด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ให้แก่ผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พร้อมกับแนวทางการจัดบริการด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ให้แก่ผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และค้นหารูปแบบในการจัดบริการด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ให้แก่ผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ตำบลบางพระ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ประชากรที่สังกัดองค์กรปกครอง

---

¹ หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Master of Political Science Program in Politics and Government, College of Politics and Government, SuanSunandha Rajabhat University. E-mail: 1475qaz@gmail.com

² วิทยาลัยการเมืองการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Politics and Government, SuanSunandha Rajabhat University. E-mail: sunthan.ch@ssru.ac.th

ส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ 2) ประชากรที่ไม่ได้สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ และ 3) ประชากรผู้สูงอายุ รวมจำนวนทั้งสิ้น 39 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) บทบาทและปัญหาในกาจัดบริการด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ให้แก่ผู้สูงอายุ มีดังนี้ (1) ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีปัญหาสุขภาพ เนื่องจากพฤติกรรมกรดำเนินชีวิตและสภาพแวดล้อมรอบตัว (2) ผู้สูงอายุส่วนใหญ่อยากอยู่ใกล้ชิดกับคนในครอบครัว โดยให้คนเหล่านั้นช่วยเหลือดูแลเอาใจ (3) ผู้สูงอายุบางส่วนมีปัญหาสภาพจิตใจ รู้สึกเหงาที่แท้ในสภาพร่างกายไม่สนใจสิ่งต่าง ๆ รอบตัว (4) ผู้สูงอายุส่วนใหญ่อยากมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ หากมีเวลาว่าง และมีคนชวน (5) ผู้สูงอายุมีความต้องการสวัสดิการหรือหลักประกันรายได้หากไม่สามารถทำงานได้ 2) แนวทางการจัดบริการด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ให้แก่ผู้สูงอายุ มีดังนี้ (1) ส่งเสริมสนับสนุนการฝึกอบรมและพัฒนาอาชีพแก่กลุ่มต่าง ๆ ในพื้นที่ ซึ่งสมาชิกบางส่วนเป็นผู้สูงอายุ โดยไม่ได้เน้นกลุ่มผู้สูงอายุโดยตรง (2) มีการจัดให้มีอาสาสมัครท้องถิ่นบริบาลให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำแก่ผู้ดูแลผู้สูงอายุ (3) มีการประสานไปยังหน่วยงานระดับจังหวัด ตลอดจนมูลนิธิในพื้นที่ เพื่อให้ความช่วยเหลือเรื่องอุปโภคบริโภค การจัดหาที่พักหรือซ่อมแซมที่พักอาศัยแก่ผู้สูงอายุ (4) มีการจัดกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันสงกรานต์ (5) มีการจัดทัศนศึกษาดูงาน ที่ไม่ได้เน้นกลุ่มผู้สูงอายุ ซึ่งประชาชนทั่วไปสามารถไปศึกษาดูงานได้ (6) มีการประสานไปยังโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน และโรงพยาบาลในการดำเนินกิจกรรมด้านสุขภาพแก่ผู้สูงอายุ 3) รูปแบบการจัดบริการสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ให้แก่ผู้สูงอายุ ควรมีดังนี้ (1) ส่งเสริมจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุโดยมีการสร้างภาคีเครือข่ายในการดำเนินงาน (2) ควรมีการระดมปัญหาในการจัดบริการสวัสดิการสังคมโดยกำหนดความสำคัญและวิธีในการแก้ไขปัญหาที่พบ (3) ควรมีการฝึกอบรมและต่อยอดพัฒนาอาชีพให้กับผู้สูงอายุที่ว่างงาน (4) ควรมีการส่งเสริมสุขภาพ การให้ความรู้และคำแนะนำการดูแลสุขภาพ โดยมีบริการรถรับส่งผู้สูงอายุที่เดินทางมาเองไม่ได้ (5) ควรส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนเพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุและประชาชนในพื้นที่ (6) ควรจัดให้มีการทัศนศึกษาดูงานแก่กลุ่มผู้สูงอายุโดยเฉพาะ (7) ควรจัดให้มีการเรียนการสอนให้ความรู้ผู้สูงอายุให้เท่าทันกับยุคสมัยการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน

คำสำคัญ (Keyword): สวัสดิการสังคม สังคมสงเคราะห์ ผู้สูงอายุ

Abstract

The research aims to study the roles and problems in providing social welfare and social work for the elderly of the local government organizations, the guidelines for the provision of social welfare and social work for the elderly of the local government organizations, and to find the pattern of social welfare and social work for the elderly of the local government organizations in Bang Phra Sub-district, Nakhon Chaisi District, Nakhon Pathom Province. The research method was a qualitative research technique. Data were collected by in-depth interviews from 3 groups including: 1) the people affiliated with local government organizations in the area, 2) the people who were not affiliated with local government organizations in the area, and 3) the elderly. The total key-informants in the mentioned 3 groups were 39 people.

The results about roles and problems on providing social welfare services and social work for the elderly indicated that: (1) most of the elderly had physical health problems due to their lifestyle behavior and the environment. (2) Most of the elderly desired to be close to their family and wanted them to provide support and care. (3) Some elderly had mental problems such as feeling lonely and were discouraged in their physical condition. (4) Most of the elderly wanted to take part in activities if they had free time. (5) The elderly needed to have additional welfare or income security if they could not work. The guidelines of local government organizations in providing social welfare services and social work for the elderly were: (1) There were promotion and support in training and development of various careers for women's groups, housewives, as well as the volunteer group in which some members of the group were elderly people. (2) Volunteers in local nurseries were organized to provide assistance and advice to those caring for elderly or bedridden people. (3) There is coordination with the provincial departments as well as social foundation in providing assistance with consumer goods, living facilities, as well as

providing accommodation or house repairing based on a rotational basis, (4) Activities were organized on important days, such as the Songkran. (5) There were organizations of educational trips. (6) There were coordination with the sub-district health promoting hospital, village health volunteer and the hospital in the implementation of health activities. The model of providing social welfare services and social work for the elderly should be (1) the promotion of the establishment of the elderly club with network partners. (2) Problems should be mobilized in the provision of social welfare services for the elderly in the community by determining the importance and methods of solving the problems encountered. (3) There should have vocational training and career development to generate income only for the elderly who were unemployed. (4) Health promotion, disease prevention, health care education and advice should be promoted by shuttle service in case of elderly people who were disabled, bedridden sick since very old people could not travel on their own. (5) The establishment of a sub-district community welfare fund to help the elderly in the area should be promoted. (6) Field trips should be arranged for the elderly. And, (7) there should be teaching and learning activities for the elderly to keep up with the current changing era.

Keywords : Social Welfare, Social Work, Elderly

บทนำ (Introduction)

ประเทศไทยจำนวนประชากรของผู้สูงอายุในปัจจุบันถือได้ว่าอยู่ในปริมาณที่สูง โดยเมื่อเทียบสัดส่วนประชากรผู้สูงวัยกับประชากรรวมทั้งประเทศแล้วนั้น พบว่าประเทศไทยนั้นมีอัตราจำนวนประชากรผู้สูงวัยสูงเป็นอันดับสองของภูมิภาคอาเซียนโดยเป็นรองจากประเทศสิงคโปร์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากรศาสตร์กำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงวัยอย่างรวดเร็ว และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในอนาคตจนกลายเป็นสังคมผู้สูงวัยอย่างสมบูรณ์ โดยในปี พ.ศ. 2564 คาดการณ์ว่าจะมีจำนวนประชากรผู้สูงวัยอายุ 60 ปีขึ้นไป มากถึงร้อยละ 20 ของจำนวนประชากรทั้งหมดและในปี พ.ศ. 2574 ซึ่งคาดการณ์ว่าจะมีจำนวนประชากรผู้สูงวัยอายุ 60 ปีขึ้นไปเพิ่มขึ้นไปถึงร้อยละ 28 จากจำนวนประชากรทั้งหมด (BTL, 2561) โดยสถานการณ์นี้เป็นผล

มาจากการวางแผนครอบครัวหรือการคุมกำเนิดเพื่อลดภาวะการมีบุตรในอดีต ตลอดจนความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุข จึงทำให้มนุษย์มีอัตราการรอดชีวิตจากสภาวะการเจ็บป่วยสูง มีอัตราการเสียชีวิตที่ต่ำ (จิตติมา กตัญญู, และวิทยา ตันอารีย์, 2553 หน้า 1)

การก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงวัยอย่างรวดเร็ว ย่อมส่งผลให้วิถีชีวิตและพฤติกรรมของผู้คนในสังคมมีการเปลี่ยนแปลง ในช่วงแรกนั้นหน่วยงานภาครัฐตลอดจนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ให้ความสำคัญกับการดูแลผู้สูงวัยในระดับที่น้อยมาก เนื่องจากเห็นว่าเป็นหน้าที่ของคนในครอบครัวผู้สูงวัยเองที่ต้องทำหน้าที่เป็นผู้ดูแล ต่อมาหน่วยงานภาครัฐบาล หน่วยงานราชการส่วนกลาง ได้ปรับเปลี่ยนมุมมองเล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาผู้สูงวัยมากขึ้น โดยได้มีการถ่ายโอนภารกิจตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปี พ.ศ. 2542 และตามพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 จำนวน 2 ด้านคือ ด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต และด้านสวัสดิการสังคม การสังคมสงเคราะห์พัฒนาคุณภาพชีวิต เด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส ซึ่งการถ่ายโอนงานดังกล่าวแบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ ในช่วง 4 ปีแรก (พ.ศ. 2544-2547) ในส่วนภารกิจของกรมประชาสงเคราะห์ ช่วงที่สอง ระยะเวลา 10 ปี (พ.ศ. 2544-2553) ในส่วนของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งนับได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีสำหรับการเข้าสู่สังคมผู้สูงวัย (กรมส่งเสริมสวัสดิภาพเด็กและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ, 2548, น. 13)

องค์การบริหารส่วนตำบลบางพระ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ในปัจจุบันกำลังเริ่มประสบปัญหาจำนวนประชากรผู้สูงวัย ซึ่งในแต่ละปีจะมีผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปจำนวนมาก โดยคนกลุ่มนี้ เมื่ออายุเพิ่มขึ้นมักจะมีการเจ็บป่วยมีโรคประจำตัว ทำงานที่ต้องใช้แรงงานหรืองานที่มีการขยับเคลื่อนไหวร่างกายตลอดเวลาไม่ไหว บางส่วนก็ต้องอยู่บ้านเลี้ยงหลานของตนเอง หรือต้องดูแลผู้ป่วยติดเตียงที่เป็นญาติพี่น้องตนเอง ซึ่งผู้สูงวัยที่ไม่ได้ไปไหนจำเป็นต้องอยู่บ้านมักจะมีการรับจ้างแกะดอกกรักที่บ้านเพื่อเป็นรายได้เล็ก ๆ น้อย ๆ ซึ่งแม้จะไม่มากแต่ก็ถือว่าเป็นการทุ่นค่าใช้จ่ายลดภาระคนในครอบครัวบ้าง ซึ่งในการจัดบริการด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ให้แก่ผู้สูงวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพระถือว่ายังไม่มีชัดเจนและไม่มีความต่อเนื่อง ด้วยว่าหลักเกณฑ์ระเบียบ และข้อกำหนดต่าง ๆ ในการจัดสวัสดิการในด้านต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่บ่อยครั้ง อีกทั้งข้อจำกัดทางงบประมาณรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางพระนั้นมีจำกัด จึงไม่สามารถที่จะจัดสวัสดิการสังคม และการสังคมสงเคราะห์เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้สูงวัยได้อย่าง

ทั่วถึงรวดเร็วและเพียงพอต่อความต้องการ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาความไม่เท่าเทียมในด้านการให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุ

ผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ตำแหน่งนักทรัพยากรบุคคล สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบางพระ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ทำหน้าที่ดูแลและพัฒนาท้องถิ่นในตำบลบางพระ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและสภาพปัญหาการจัดบริการด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์แก่ผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการบริการสาธารณะจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างทั่วถึง รวดเร็ว เสมอภาค ประกอบกับปัญหาในด้านอำนาจหน้าที่และงบประมาณ ซึ่งยังคงมีความซ้ำซ้อนกับหน่วยราชการส่วนกลาง จึงทำให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเกิดความล้าหลังข้อสงสัยในภารกิจที่ต้องดำเนินการว่าอยู่ในขอบเขตความรับผิดชอบหรือไม่ หากดำเนินการไปอาจจะถูกสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเรียกเงินคืนจากผู้เขียนโครงการหรือจัดกิจกรรม จึงส่งผลให้การจัดสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ผู้สูงอายุที่มีอยู่ต้องหยุดชะงัก จากความสำคัญและสภาพปัญหาดังกล่าวผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษา แนวทางขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดบริการด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ให้แก่ผู้สูงอายุ ในพื้นที่ตำบลบางพระ อำเภอ นครชัยศรี จังหวัดนครปฐม รวมทั้งศึกษาบทบาทในการจัดบริการด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ให้แก่ผู้สูงอายุในพื้นที่ เพื่อที่จะได้นำข้อมูลที่ได้นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับจำนวนผู้สูงอายุที่มีปริมาณเพิ่มมากขึ้นในอนาคตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ตำบลบางพระต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาบทบาทและปัญหาในการจัดบริการด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ให้แก่ผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในตำบลบางพระ อำเภอ นครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ว่าเป็นอย่างไร
2. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดบริการด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ให้แก่ผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในตำบลบางพระ อำเภอ นครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ควรเป็นอย่างไร
3. เพื่อศึกษารูปแบบในการจัดบริการด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ให้แก่ผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในตำบลบางพระ อำเภอ นครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ควรมีแนวทางอย่างไร

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. กลุ่มตัวอย่างของการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยโดยใช้วิธีการการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) และการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth Interview) โดยเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 39 คน โดยใช้วิธีสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ดังนี้

1) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ จำนวน 9 คน ซึ่งผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้บริหารท้องถิ่น ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หัวหน้าส่วนราชการ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับด้านสวัสดิการผู้สูงอายุ

2) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ไม่ได้สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ จำนวน 10 คน ซึ่งผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนัน เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน

3) ผู้สูงอายุในพื้นที่ตำบลบางพระ จำนวน 20 คน โดยคัดเลือกผู้สูงอายุหมู่ละ 5 คน จากจำนวนหมู่บ้านทั้ง 4 หมู่

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview form) กำหนดผู้ตอบอย่างเฉพาะเจาะจง เป็นแบบสัมภาษณ์โดยใช้คำถามเหมือนกันทุกคน แบบตัวต่อตัวเพื่อเปิดเผยสิ่งจูงใจ แนวคิด ทักษะคติของผู้ให้สัมภาษณ์โดยกำหนดคำถามออกเป็นประเด็นต่าง ๆ ผู้วิจัยจะสร้างและพัฒนาแบบสัมภาษณ์ขึ้น มีการเตรียมแนวคำถามไว้กว้าง ๆ ซึ่งจะนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์เนื้อหาและประมวลผลร่วมกับแนวคิดทฤษฎีที่มีอยู่แล้วเพื่อให้ครอบคลุมและเกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะทำการวิจัย จากนั้นนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาชี้แนะ ปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Research) ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา บทความ วารสารวิชาการ สืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต และงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้ในแง่มุมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (Interview) โดยใช้วิธีการจดบันทึก การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และการบันทึกเสียง แล้วนำมาวิเคราะห์ พร้อมทั้งแยกแยะจับประเด็น อีกทั้งตัดคำพูดบางคำที่ไม่เหมาะสมและไม่เกี่ยวข้องกับการวิจัยออกไป เพื่อให้ข้อมูลนั้นเป็นไปตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาเปรียบเทียบความเหมือนและความต่างของแต่ละบุคคล และจัดลำดับความสำคัญและคุณลักษณะ ของข้อมูล จากนั้นนำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลทางเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นแนวคิดทฤษฎี ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันอย่างเป็นระบบและนำไปสู่การเชื่อมโยงข้อมูลเข้าด้วยกัน แสดงความสำคัญของข้อมูล ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อสะดวกในการวิเคราะห์และเขียนรายงานข้อมูลเชิงพรรณนาที่มี “รายละเอียด” และ “ลึก” และมีการอ้างอิงโดยตรงเกี่ยวกับที่มาของข้อมูลไม่ว่าจะเป็นข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าหรือข้อมูลทางเอกสาร

ผลการวิจัย (Research Results)

1. บทบาทและปัญหาในการจัดบริการด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ให้แก่ผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในตำบลบางพระ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม โดยมีผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1.1 ผู้สูงอายุส่วนมีความต้องการที่จะมีร่างกายแข็งแรง แต่ทว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีโรคประจำตัวซึ่งเป็นโรคที่มาจากความเสื่อมของร่างกายโดยจะเกิดขึ้นกับอวัยวะใดอวัยวะหนึ่งระบบใดระบบหนึ่งของร่างกาย เช่น โรคเบาหวาน โรคหัวใจ โรคความดันโลหิต โรคมะเร็ง โรคความจำเสื่อม โรคเส้นเลือดในสมองตีบ นอกจากนี้โรคประจำตัวที่เกิดจากผู้สูงอายุส่วนใหญ่ถือว่าเป็นโรคในกลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ซึ่งอาจเกิดได้จากนิสัยหรือพฤติกรรมการดำเนินชีวิตอย่างไม่ระมัดระวัง พอนานวันเข้าสะสมไปเรื่อย ๆ จึงส่งผลต่อการเกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรังแบบไม่รู้ตัว

1.2 ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะพิจารณาหน่วยงานที่ให้การช่วยเหลือจากความใกล้บ้านที่อยู่อาศัยเป็นลำดับแรก รองลงมารองลงมาคือ มีผู้ให้การช่วยเหลือดีหรือดูแลดี มีผู้ให้การช่วยเหลือตลอดเวลา มีอุปกรณ์พร้อมในการให้ความช่วยเหลือ มีการเข้าถึงง่าย สะดวก และมีความใกล้ชิดกับประชาชน

1.3 ผู้สูงวัยส่วนใหญ่มีที่อยู่อาศัยดี สะอาด สภาพแวดล้อมรอบบ้านดี มีลมพัดถ่ายเทดี มีอากาศที่ดี มีต้นไม้รอบบ้านที่ให้ความร่มรื่น ที่อยู่อาศัยมีความโล่งโปร่ง มีการทำความสะอาดหมั่นจัดเก็บข้าวของเข้าที่เข้าทางหรือเป็นระเบียบเรียบร้อย

1.4 ผู้สูงวัยส่วนใหญ่มีการบริโภคอาหารที่เน้นรับประทานผัก รongลงมา มีการกินอาหารครบ 5 หมู่ ที่ถูกสุขลักษณะและอนามัย มีการกินของอ่อน ๆ ของเปียก ๆ ของที่เคี้ยวง่าย รับประทานผลไม้ มีคนดูแลเรื่องอาหารการกิน มีการหลีกเลี่ยงอาหารที่มีไขมัน เน้นรับประทานปลา หลีกเลี่ยงของหวานหรือไม่กินของหวาน มีการเลือกรับประทานอาหาร ไม่กินอาหารหมักดอง หลีกเลี่ยงเนื้อสัตว์ที่ย่อยยากหรือนาน ๆ กินสักครั้ง

1.5 ผู้สูงวัยส่วนใหญ่เกือบทั้งหมดเมื่อเกิดการเจ็บป่วยหรือไม่สบายนั้นส่วนใหญ่มีความประสงค์ให้ลูกหลานหรือคนในครอบครัวเป็นผู้ดูแลอย่างใกล้ชิด

1.6 ผู้สูงวัยส่วนใหญ่เข้ามีการเข้ารับการตรวจสุขภาพ การรักษาพยาบาลโดยได้รับบริการที่ค่อนข้างเร็วรอไม่นาน โดยมีการเข้ารับบริการเป็นไปตามคิวหรือตามที่หมอนัด โดยไม่เสียเงินหรือค่าบริการใด ๆ หากเข้ารับการรักษาจากโรงพยาบาลของรัฐโดยใช้สิทธิบัตรทอง 30 บาท สิทธิเบิกค่ารักษาพยาบาลของข้าราชการ และสิทธิของบุตรที่เป็น อสม. ทั้งนี้หากเข้ารับบริการคลินิกหรือโรงพยาบาลเอกชนต้องเสียค่าใช้จ่ายเอง รวมถึงการใช้จ่ายรักษาที่ผลิตนอกประเทศด้วย

1.7 ผู้สูงวัยส่วนใหญ่มีการนอนหลับปกติดีและมีการนอนไม่หลับหรือมีนอนหลับ ๆ ตื่น ๆ บ้างร่วมด้วย โดยระหว่างการนอนส่วนใหญ่ไม่มีอะไรมารบกวน มีการนอนไวไม่ตึก มีการตื่นบ้างช่วงกลางดึก หากมีการนอนไม่หลับผู้สูงวัยอาจจะมีการฟังกานอนหลับหรือยาคลายเครียดตลอดจนการไปหาหมอ ซึ่งผู้สูงวัยบางส่วนจะมีการนอนกลางวัน หรือนอนเมื่อมีเวลาว่าง

1.8 ผู้สูงวัยส่วนใหญ่การบำรุงรักษาร่างกายให้แข็งแรง โดยการออกกำลังกายหรือบริหารร่างกาย มีการยืดเส้นยืดสาย และทำงานยกของเล็ก ๆ น้อย ๆ ขยับร่างกายบ้าง โดยทำงานบ้านหรือทำความสะอาดบ้าน

1.9 ผู้สูงวัยส่วนใหญ่มีสิ่งอำนวยความสะดวกภายในบ้านเพื่อลดการเกิดอุบัติเหตุภายในบ้านจากความชราของร่างกาย

1.10 ผู้สูงวัยส่วนใหญ่มีการติดตามข่าวสารข้อมูลตลอดเวลา ที่มีอิทธิพลต่อการใช้ชีวิต ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลข่าวสารตลอดจนเทคโนโลยีต่าง ๆ

1.11 ผู้สูงวัยส่วนใหญ่ไม่มีความรู้สึกท้อแท้เหนื่อยใจในสังคมรอบข้าง มีการพูดคุยกับทุกคนได้ตามปกติ มีลูกหลานดูแลดีหรือฟังพาได้ พูดคุยกับลูกหลานได้ตามปกติ

1.12 ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ ไม่ได้มีความรู้สึกเบื่อ มีการพูดคุยหรือปฏิสัมพันธ์กับคนในสังคมได้กับทุกคนตามปกติ ซึ่งอาจจะมีบ้างในบางครั้งหรือบางขณะที่มีความรู้สึกเบื่อหน่ายในชีวิตหรือเบื่อตอนที่ไม่มีสหาย ซึ่งอาการเหล่านี้จะแตกต่างกันไปในแต่ละคน

1.13 ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่ต้องการให้ผู้อื่นหรือบุคคลรอบข้างมีความสนใจเอาใจหรือให้ความสนใจ ต้องการให้พูดคุยกันตามปกติ ทักทายกันตามปกติ โดยต้องการให้ลูกหลานคนในครอบครัวเอาอกเอาใจใส่

1.14 ผู้สูงอายุส่วนใหญ่อยากหรือต้องการรวม ถึงมีความพร้อมที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมในครอบครัว ตลอดจนการบทบาทและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนหรือสังคม ที่ตนอยู่อาศัย โดยช่วยเหลือสังคมและชุมชนช่วยเหลือเท่าที่พอจะช่วยให้และยังไหวตามกำลังที่มี หากมีกิจกรรมอะไรก็พร้อมที่จะให้การช่วยเหลือตามความรู้ความสามารถที่ตนเองมีและถนัด โดยสามารถช่วยเหลือเป็นเงิน สิ่งของ หรืออุปกรณ์ตามกำลังทรัพย์ที่มี

1.15 ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ได้รับเงินสนับสนุนจากเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ รองลงมาคือลูกหลานให้เงินไว้ใช้สอยบ้าง มีเน้นการพึ่งพาตนเองดูแลตนเองหาเงินด้วยตนเองตามกำลังที่มี มีลูกหลานซื้อของซื้อกับข้าวมาให้ มีการว่าววนให้ลูกหลานไปซื้อของให้หรือว่าววนใช้งาน ซึ่งส่วนใหญ่ผู้สูงอายุได้รับการสนับสนุนและความช่วยเหลือจากครอบครัวและชุมชนอย่างดี

1.16 ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เน้นการพึ่งพาตนเองและพึ่งพาคนในครอบครัว ไม่ต้องการให้ใครมาช่วยเหลือ โดยลดการพึ่งพาหรือไม่ต้องการพึ่งพาคนอื่น โดยไม่อยากที่จะเป็นภาระของผู้อื่น

1.17 ผู้สูงอายุส่วนใหญ่อยากได้เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น เป็นลำดับแรก รองลงมาคือมีเงินสวัสดิการช่วยเหลือหรือหลักประกันอื่นเพิ่มเติมตามแต่ที่หน่วยงานรัฐจะจัดให้ รวมถึงมีการให้บริการตรวจสุขภาพถึงที่บ้าน การช่วยเหลือเครื่องอุปโภคบริโภค บัตรสวัสดิการผู้สูงอายุ กองทุนหรือเงินช่วยเหลือ การปล่อยเงินกู้ที่ปราศจากดอกเบี้ย การได้รับเงินบำนาญเพิ่ม รวมถึงการเพิ่มเจ้าหน้าที่ที่ดูแลเจ้าหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุโดยตรง

2. แนวทางจัดบริการด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ให้แก่ผู้สูงอายุ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในตำบลบางพระ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม โดยมีผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

2.1 มีการส่งเสริมสนับสนุน การฝึกอบรมอาชีพต่าง ๆ รวมทั้งมีการฝึกอบรมเพื่อต่อยอดพัฒนาอาชีพ ให้กับกลุ่มต่าง ๆ ในพื้นที่ เช่น กลุ่มสตรี กลุ่มแม่บ้าน ตลอดจนกลุ่ม อสม. ซึ่งมีสมาชิก

บางส่วนเป็นผู้สูงวัย โดยมีการส่งเสริมภูมิปัญญาชาวบ้าน หรือส่งเสริมความรู้ ประสบการณ์ ความถนัด มาต่อยอดสร้างรายได้

2.2 มีการส่งเสริมสนับสนุนการรวมกลุ่มโดยมีกลุ่มแม่บ้าน กลุ่มสตรี กลุ่ม อสม. ซึ่งมีสมาชิกบางส่วนเป็นผู้สูงวัย โดยมีการรวมกลุ่มทำขนม ซึ่งการรวมกลุ่มดังกล่าวนี้ไม่ได้มีการเน้นเฉพาะเจาะจงไปยังกลุ่มผู้สูงวัย

2.3 การดำเนินการจ่ายเบี้ยยังชีพให้กับผู้สูงวัยไม่เกินวันที่ 10 ของแต่ละเดือน ซึ่งเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ในการตรวจสอบเอกสารของผู้มายื่นขอรับสิทธิ์เบี้ยยังชีพผู้สูงวัย ตลอดจนการตรวจสอบการยังมีชีวิตของผู้สูงวัย เพื่อยืนยันข้อมูลจำนวนผู้สูงวัยที่มีสิทธิได้รับเบี้ยยังชีพ โดยให้กรมบัญชีกลางดำเนินการจ่ายเบี้ยยังชีพให้แก่ผู้สูงวัยทางบัญชีธนาคาร

2.4 มีการจัดให้มีอาสาสมัครท้องถิ่นบริบาลเพื่อให้การดูแลช่วยเหลือผู้สูงวัยอย่างใกล้ชิด โดยมีหน้าที่ให้คำแนะนำผู้ที่ดูแลผู้สูงวัย รวมทั้งลงเยี่ยมบ้านผู้สูงวัยเพื่อติดตามอาการ

2.5 มีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อผู้สูงวัยให้ได้รับรู้ ข้อมูลข่าวสารตลอดจนสิทธิของตนเองผ่านทางเสียงตามสายของแต่ละหมู่บ้าน ฝากผู้นำชุมชน ตลอดจน อสม. ให้ไปช่วยประชาสัมพันธ์หรือแจ้งข้อมูลให้ผู้สูงวัยได้รับทราบ มีการประชาสัมพันธ์ผ่านทางเว็บไซต์ของ อบต. หอกระจายข่าวของทางวัดกลางบางพระ ประชาสัมพันธ์ในระหว่างการดำเนินกิจกรรมของผู้สูงวัย ประชาสัมพันธ์ในคราวประชุมตำบลหรือประชุมหมู่บ้าน ประชาสัมพันธ์โดยรถประชาสัมพันธ์ รวมถึงแผ่นพับ

2.6 มีการดำเนินการจัดหาหรือจัดให้มี ตลอดจนการประสานความร่วมมือไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ของภาครัฐไม่ว่าจะเป็นพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครปฐม กษัตริย์จังหวัดนครปฐม ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งจังหวัดนครปฐม องค์การบริหารส่วนจังหวัด สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และวัดกลางบางพระ (มูลนิธิหลวงพ่อดมหัว) โดยมีการขอรับการสนับสนุนด้านงบประมาณ เครื่องอุปโภคบริโภค การอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ ตลอดจนการซ่อมแซมบ้านพักที่อยู่อาศัย โดยการให้ความช่วยเหลือแต่ละครั้งจะมีลงพื้นที่สำรวจเพื่อพิจารณาบ้านที่สมควรจะให้การช่วยเหลือ

2.7 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพกายใจในผู้สูงวัยโดยมีกิจกรรมการออกกำลังกายหรือกายบริหาร การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพและอนามัย กิจกรรมการสวดมนต์ไหว้พระ

ทำบุญตักบาตร ฟังธรรม กิจกรรมการตรวจสุขภาพและคัดกรองโรค การรับประทานอาหารร่วมกัน กิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา

2.8 มีการจัดกิจกรรมในวันสงกรานต์ ได้แก่ การรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุ กิจกรรมนันทนาการ การร้องเล่นเต้นรำ การพบปะพูดคุย การรับประทานอาหารร่วมกัน การพบปะพูดคุย สันสรรค์พูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้ การแจกของฝากของขวัญให้แก่ผู้สูงวัยที่มาร่วมงาน กิจกรรมวันลอยกระทง กิจกรรมแห่เทียนเข้าพรรษา กิจกรรมแห่ผ้าห่มพระใหญ่ กิจกรรมการทำบุญกลางบ้าน กิจกรรมในวันปีใหม่ การทำบุญตักบาตรไหว้พระเนื่องในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

2.9 มีการไปทัศนศึกษาดูงานเป็นประจำทุกปี แต่ทว่าการทัศนศึกษาดูงานนั้นไม่ได้มีการเจาะจงไปที่กลุ่มผู้สูงวัยเพียงอย่างเดียว โดยประชาชนทั่วไปที่สนใจก็สามารถร่วมไปศึกษาดูงานได้ ซึ่งการไปดูงานส่วนใหญ่จะเป็นการไปดูงานในส่วนของกิจกรรมการพัฒนาชุมชน การสร้างอาชีพและพัฒนารายได้แก่ประชาชนในตำบล การบริหารจัดการองค์กร ซึ่งระยะเวลาส่วนใหญ่ในการดูงานราว ๆ 2 – 3 วัน

2.10 มีการประสานงานไปยัง กศน. มาเปิดการเรียนการสอนในระดับต่าง ๆ ตามที่มีประชาชนทั่วไปให้การสนใจมาศึกษา ซึ่งไม่ได้เน้นเฉพาะเจาะจงไปยังกลุ่มผู้สูงวัยเพียงอย่างเดียว

2.11 มีการประสานไปยังมูลนิธิหลวงพ่อดมหวัง วัดกลางบางพระเพื่อให้การช่วยเหลือ ถูยงชีพ เครื่องอุปโภคบริโภค เงินช่วยเหลือ การอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้สูงวัย การช่วยเหลือ สนับสนุนการซ่อมแซมที่อยู่อาศัย นอกจากนี้ได้มีการประสานไปยังหน่วยงานภาครัฐระดับจังหวัด นอกจากนี้ได้มีการประสานไปยังสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพื้นที่ เพื่อให้มาช่วยเหลือผู้สูงวัย ตลอดจนประชาชนทั่วไปที่มีความเดือดร้อน ซึ่งในบางครั้งก็ได้มีหน่วยงานเสนอเข้ามาเพื่อให้การช่วยเหลือโดยที่ไม่ได้ร้องขอไป

อภิปรายผล (Research Discussion)

1. บทบาทและปัญหาในการจัดบริการด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ให้แก่ผู้สูงวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในตำบลบางพระ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม มีดังนี้

1.1 ผู้สูงวัยส่วนใหญ่มีปัญหาสุขภาพเนื่องจากมีโรคประจำตัว ซึ่งได้แก่ โรคเบาหวาน โรคหัวใจ โรคความดันโลหิต โรคเมะเร็ง โรคความจำเสื่อม โรคเส้นเลือดในสมองตีบ ซึ่งโรคส่วนใหญ่มักเกิดจากพฤติกรรมการดำเนินชีวิตและสภาพแวดล้อมรอบตัว ดังนี้ (1) การรับประทานอาหารไม่ถูกสุขลักษณะ ไม่เป็นเวลา และเลือกรับประทานแต่สิ่งที่ตนเองชอบ (2) ที่อยู่อาศัยทำเลที่ตั้งไม่ดี

สภาพแวดล้อมไม่ดีตลอดจนไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการป้องกันหรือลดอุบัติเหตุในบ้าน (3) การนอนหลับพักผ่อนที่ไม่เพียงพอ มีความเครียด หรือมีเสียงรบกวน และ (4) การไม่ออกกำลังกายหรือขยับร่างกาย ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนส่งผลต่อสุขภาพร่างกายของผู้สูงวัยทำให้เจ็บป่วยไม่สบายและเป็นภาระของลูกหลาน ซึ่งมีความสอดคล้องกับกับแนวคิดของ August Weismann (อ้างถึงในประพนอม โอทกานนท์, 2537) ได้เสนอไว้ว่า สิ่งมีชีวิตทั้งหลายเปรียบเสมือนเครื่องจักร เชื่อว่าหลังจากการใช้งานครั้งแล้วครั้งเล่าย่อมมีการสึกหรอ แต่สิ่งมีชีวิตต่างกับเครื่องจักร ตรงที่สามารถซ่อมแซมส่วนที่สึกหรอเองได้ เนื้อเยื่อบางชนิด เช่น ผิวหนัง เยื่อบุทางเดินอาหาร เม็ดเลือดแดง มีการสร้างเซลล์ใหม่ขึ้นมาทดแทนเซลล์เก่าที่ตายลงไปอย่างต่อเนื่อง เป็นการชะลอความเสื่อมและถดถอยแต่ในระบบเซลล์อื่น ๆ เช่น เซลล์ประสาทและเซลล์กล้ามเนื้อจะไม่มีการเพิ่มเซลล์ใหม่อีกเมื่อเข้าสู่การมีอายุการเสริมสร้างจะต่างจากพวกแรก คือ เป็นการเสริมสร้างภายในเซลล์เดิม ประสิทธิภาพในการซ่อมเสริมจึงต่ำกว่า จึงชะลอความเสื่อมและถดถอยได้น้อยกว่า ซึ่งจะเห็นว่า ถ้าหน้าที่ของร่างกายทั้งโครงสร้างมีการใช้งานก็จะทำให้เกิดการหมดอายุ ถ้ามีการใช้มาก มีผลทำให้เกิดการสูงวัยเร็วขึ้น

1.2 ผู้สูงวัยส่วนใหญ่มีความต้องการอยากอยู่ใกล้ชิดกับลูกหลานหรือคนในครอบครัว นอกจากนี้ยังต้องการให้ลูกหลานหรือคนในครอบครัวให้การช่วยเหลือดูแลเอาใจในการพาไปรักษาพบแพทย์ที่โรงพยาบาล พาไปยังสถานที่ต่าง ๆ ตลอดจนการว่ายาวันใช้งานต่าง ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิโรจน์ เรืองสะอาด (2549) ที่พบว่า ผู้สูงวัยมีความพึงพอใจในการดูแลเอาใจใส่ของสมาชิกในครอบครัว มีความพอใจในการผูกมิตรกับเพื่อนบ้าน

1.3 ผู้สูงวัยส่วนใหญ่เข้ารับบริการทางด้านสาธารณสุข การพบแพทย์ การรักษาพยาบาลจากโรงพยาบาลภาครัฐฟรีไม่เสียค่าใช้จ่าย แต่ทว่าส่วนใหญ่ใช้ระยะเวลาค่อนข้างมากและนาน หากไม่ได้มีแพทย์นัดหมายไว้หรือมีผู้มาใช้บริการเยอะ ซึ่งมีความสอดคล้องกับหลักการบริการสาธารณะของ พงศ์สิทธิ์ ศรีสมทรัพย์ และปิยะนุช เงินคล้าย (2550) ที่ว่าหลักการบริการที่ดี การที่ประชาชนสามารถเข้าถึงการให้บริการของรัฐได้อย่างไม่จำกัด สามารถเลือกรับบริการได้สอดคล้องกับความพอใจ ไม่สามารถหลีกเลี่ยงหรือปฏิเสธการให้บริการที่ประชาชนร้องขอ อีกทั้งควรหาช่องทางหรือเพิ่มโอกาสในการให้บริการประชาชนมากที่สุด ลดขั้นตอนให้น้อยที่สุด งานใดที่ทำได้ดีทันทีควรจะทำ ถ้าไม่สามารถทำได้ทันทีควรกำหนดระยะเวลา และควรทำให้เร็วที่สุด โดยประชาชนมีความมั่นใจในการรับบริการ ยอมรับบริการ และรับรู้หน่วยงานในทางที่ดี

1.4 ผู้สูงวัยบางส่วนมีปัญหาสภาพจิตใจ โดยบางส่วนมีความรู้สึกเหงา เปล่าเปลี่ยวท้อแท้ในสภาพร่างกาย อยากอยู่คนเดียวเงียบ ๆ ไม่สนใจสังคมหรือสภาพแวดล้อม ตลอดจนเทคโนโลยีหรือ

ข่าวสารต่าง ๆ ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ มธุรส สว่างบำรุง และคณะ (2563) ที่พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะมีภาวะสุขภาพจิตเท่ากับคนทั่วไปซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานปกติตามธรรมชาติของจิตมนุษย์ที่สามารถปรับสุขภาพจิตไปในทิศทางให้เกิดความสมดุลแก่ชีวิตตนเอง สอดคล้องกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2558) ระบุว่าในปี 2558 สุขภาพจิตเฉลี่ยของคนไทย อายุ 15 ปีขึ้นไป อยู่ที่ 31.44 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาวดีไชยเดชาธร, ทศนีย์ทิพย์สูงเนิน และกชกร แก้วพรหม (2558) พบว่าระดับภาวะสุขภาพจิตของผู้สูงอายุที่เป็นแกนนำชมรมฯ ส่วนใหญ่ 48.3% มีสุขภาพจิตเท่ากับคนทั่วไป

1.5 ในส่วนของการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นในหมู่บ้านหรือตำบลนั้น ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความพร้อมอยากจะมีส่วนร่วมหากมีเวลาว่าง ไม่ติดงานหรือธุระ และมีคนชวนถึงจะมาร่วมงาน ซึ่งมีความสอดคล้องกับทฤษฎีกิจกรรม (Activity Theory) ของ Robert Havighurst (อ้างถึงใน พัชรพงศ์ ชวนชมและคณะ, 2561) กล่าวว่า เมื่อบุคคลเข้าสู่ช่วงสูงวัย จะมีความรู้สึกว่าการะหรือบทบาทหน้าที่ของตนเองจะลดลงทำให้ต้องหากิจกรรมอื่น ๆ มาช่วยเสริมสร้างหรือทดแทนสิ่งที่ขาดหายไป การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนจะสร้างความสุข ความภาคภูมิใจในตนเอง และมีความพอใจในชีวิต เนื่องจากยังคงรักษาบทบาทและสถานภาพทางสังคมไว้ได้ในระดับหนึ่ง ทำให้เขามีความรู้สึกว่ามีส่วนร่วมในสังคม มีคุณค่าและมีชีวิตที่ประสบความสำเร็จ

1.6 ในส่วนของการสวัสดิการและการให้ช่วยเหลืออื่น ๆ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีเพียงแคเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเป็นเงินช่วยเหลือเพื่อแบ่งเบาภาระคนในครอบครัวเท่านั้น โดยส่วนใหญ่ต้องการที่จะมีสวัสดิการอื่นเพิ่มเติมหรือหลักประกันทางด้านรายได้หากว่าตนไม่สามารถทำงานได้ก็ยังมีสวัสดิการในส่วนนี้เพื่อใช้ในการดำรงชีพ ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ นิตยา วงศ์วรบุตร (2552) ที่กล่าวว่า ผลการศึกษาในส่วนของการต้องการของผู้สูงอายุในการจัดสวัสดิการสังคม คือต้องการให้เพิ่มเบี้ยยังชีพจากเดือนละ 500 - 600 บาท เป็น 1,000 -1,500 บาท รองลงมา คือ ต้องการให้จัดหาอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้การบริการสุขภาพและการรักษาพยาบาล ต้องการเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถด้านสุขภาพมาให้คำแนะนำ ปรีक्षा และต้องการให้มีการส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุในวันสำคัญต่าง ๆ

2. แนวทางจัดบริการด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ให้แก่ผู้สูงอายุ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในตำบลบางพระ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม มีดังนี้

2.1 องค์กรบริหารส่วนตำบลบางพระมีการส่งเสริมสนับสนุน การฝึกอบรมอาชีพต่าง ๆ รวมทั้งมีการฝึกอบรมเพื่อต่อยอดพัฒนาอาชีพ ให้กับกลุ่มต่าง ๆ ในพื้นที่ เช่น กลุ่มสตรี กลุ่มแม่บ้าน

ตลอดจนกลุ่ม อสม. ซึ่งสมาชิกในกลุ่มเป็นเพียงผู้สูงวัยบางส่วน โดยไม่ได้มีการมุ่งเน้นอบรมเจาะจงไปที่กลุ่มผู้สูงวัยโดยตรง เนื่องจากผู้สูงวัยส่วนใหญ่มักไม่ค่อยมาอบรมกันเนื่องจากมีอาชีพทำที่บ้านกันอยู่แล้ว เช่น แกะดอกกรักอยู่ที่บ้าน ทำสวนทำไร่ และดูหลานของตัวเองอยู่ที่บ้าน โดยการอบรมส่วนใหญ่ก็จะเป็น การทำขนม การจักสานกระเปาะหรือเปลญวน การทำปลาร้าปลาซำ การทำพริกแกง การทำไม้กวาด การทำสเปรย์ตะไคร้หอม ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีของ Friedlander & Apte (อ้างถึงใน วันทนีย์ วาสิกะสิน และคณะ, 2547) กล่าวว่า สวัสดิการสังคม เป็นระเบียบ นโยบาย ผลประโยชน์ และบริการ ซึ่งดำเนินการบริการต่าง ๆ เป็นไปโดยความสอดคล้องความต้องการของสังคม

นอกจากนี้การดำเนินการฝึกอบรมอาชีพต่าง ๆ นั้นเป็นไปตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ส่วนที่ 3 อำนาจหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล มาตรา 67 องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (5) จัดการ ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม และการฝึกอบรมให้แก่ประชาชน รวมทั้งการจัดการหรือสนับสนุนการดูแลและพัฒนาเด็กเล็กตามแนวทางที่เสนอแนะจากกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (6) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก และเยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ มาตรา 68 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดังต่อไปนี้ (7) บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร

นอกจากนี้การดำเนินการฝึกอบรมอาชีพยังเป็นไปตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 หมวด 2 การกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดการระบบสาธารณสุข มาตรา 16 ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณสุขเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตนเอง ดังนี้ (10) การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส และนอกจากนี้ยังเป็นไปตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 มาตรา 11 ผู้สูงอายุมิสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ (3) การประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม

2.2 โครงการฝึกอบรมที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลบางพระจัดขึ้น ส่วนใหญ่จะเป็นโครงการของทางจังหวัดที่มาจัดการฝึกอบรมให้หรือมีการจัดสรรงบประมาณมาให้องค์การบริหารส่วนตำบลบางพระในการจัดดำเนินกิจกรรมฝึกอบรมตามที่มีสมาชิกส่วนใหญ่ในกลุ่มสตรี กลุ่มแม่บ้านตลอดจนกลุ่ม อสม. ที่มีผู้สูงวัยเป็นสมาชิกบางส่วนต้องการ ซึ่งการอบรมส่วนใหญ่มักจะเป็นผู้สูงวัยหน้าเดิม ๆ ซึ่งเป็นสมาชิก กลุ่มสตรี กลุ่มแม่บ้าน และกลุ่ม อสม. โดยการอบรมส่วนใหญ่ผู้ที่มาอบรม

เน้นเอาทักษะที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันโดยไม่ได้มุ่งเน้นนำไปใช้ประกอบอาชีพเท่าไรนัก เนื่องจากการรวมกลุ่มของผู้สูงวัยยังไม่มีคามเข้มแข็งมากพอที่จะรวมกลุ่มกันทำเป็นอาชีพเพื่อหารายได้ และไม่มีแหล่งตลาดที่มากเพียงพอหากมีการทำจำหน่ายออกเป็นสินค้า ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ จิตร ระวังงศ์ (อ้างถึงใน วันทนีย์ วาสิกะสิน และคณะ, 2547) ได้กล่าวว่า สวัสดิการสังคม หมายถึง กิจกรรมที่รัฐบาลและเอกชนทุกระดับจัดให้มีขึ้น ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อประกันความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน โดยอาศัยผู้ปฏิบัติงานที่มีความรู้จากหลายสาขา ไม่เฉพาะแต่นักสังคมสงเคราะห์เท่านั้น ทั้งนี้จุดศูนย์กลางของสวัสดิการสังคม คือ ประชาชน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีและมีหลักประกัน งานสวัสดิการสังคมไม่เพียงแต่จะช่วยเหลือ หรือแก้ไขปัญหาแก่บุคคลที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนเท่านั้น แต่ยังกินความรวมถึงมาตรการป้องกันและส่งเสริมสวัสดิการสังคมให้ดีขึ้นด้วย และนอกจากนี้ยังเป็นไปตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 มาตรา 11 ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ (3) การประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม

2.3 มีการให้ความช่วยเหลือผู้สูงวัยที่มีภาวะพึ่งพิงหรือป่วยติดเตียงโดยการจัดให้มีอาสาสมัครท้องถิ่นบริบาล จำนวน 2 คนเพื่อให้ความช่วยเหลือ และให้คำแนะนำแก่ผู้ดูแลผู้สูงวัย แต่ทว่าก็ยังไม่สามารถดูแลผู้สูงวัยได้อย่างทั่วถึง ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ มาริสสา ภูเพชร (อ้างถึงในระพีพรรณ คำหอม, 2542) กล่าวว่า สวัสดิการสังคม หมายถึง งานที่มุ่งช่วยเหลือประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ทั้งในยามปกติและในยามที่ประสบปัญหา การให้ความช่วยเหลือมีหลายรูปแบบ ทั้งที่เป็นเงินสิ่งของ การดูแลและการให้บริการ โดยมีองค์ประกอบของกิจกรรมด้านการศึกษา การสาธารณสุข ที่อยู่อาศัย การประกันรายได้ การจ้างงาน และบริการสังคม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 มาตรา 11 (11) ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนการบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุขที่จัดไว้โดยให้ความสะดวกและรวดเร็วแก่ผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ

2.4 มีการประสานให้ความร่วมมือกับโครงการบ้านพอเพียงชนบทในการดำเนินการเรื่องของการเอกสาร การคำนวณปริมาณวัสดุที่ใช้ในการซ่อมแซมบ้าน เพื่อพิจารณาเนนการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการซ่อมแซมบ้านที่อยู่อาศัยแก่ผู้สูงอายุและประชาชนทั่วไปที่ยากไร้มีปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัย โดยผู้ที่ต้องการจะซ่อมแซมบ้านพักอาศัยต้องดำเนินการจ่ายค่าช่างเองและมีการส่งเงินชดเชยค่าวัสดุคืนบางส่วน ซึ่งโครงการดังกล่าวมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ นิคม จันทร์วิฑูร (อ้างถึงในระพีพรรณ คำหอม, 2549) กล่าวว่า งานสวัสดิการสังคม หมายถึง โครงการที่รัฐหรือสังคมจัดขึ้นเพื่อ

ช่วยเหลือคนที่ด้อยทางเศรษฐกิจและสังคม และไม่สามารถช่วยตนเองได้ ได้แก่ เด็กกำพร้า เด็กอนาถาไร้ที่พึ่ง เด็กเร่ร่อนไร้ที่พึ่ง และคนยากจนที่ขาดรายได้ในการครองชีพ คนชรา คนพิการ และผู้ประสบภัยต่าง ๆ เป็นต้น โครงการนี้ส่วนใหญ่ดำเนินการโดยรัฐ เรียกว่าการประชาสงเคราะห์ สำหรับโครงการที่ดำเนินการโดยองค์กรเอกชน เรียกว่า การสังคมสงเคราะห์ สวัสดิการสังคมเป็นโครงการที่ผู้ได้รับผลประโยชน์ไม่ต้องออกเงินสมทบ โดยได้เงินค่าใช้จ่ายจากงบประมาณของรัฐ และการบริจาคในกรณีที่เป็นโครงการที่ดำเนินการโดยองค์กรเอกชน นอกจากนี้ยังเป็นไปตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 มาตรา 11 ผู้สูงอายุที่มีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ (10) การจัดที่พักอาศัย อาหารและเครื่องนุ่งห่มให้ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง

2.5 มีการประสานไปยังหน่วยงานระดับจังหวัดไม่ว่าจะเป็น ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง จังหวัดนครปฐม สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดนครปฐม กษัตริย์จังหวัดนครปฐมตลอดจนวัดกลางบางพระ มูลนิธิหลวงพ่อสมหวัง ที่ให้ความช่วยเหลือด้านเครื่องอุปโภคบริโภค สิ่งอำนวยความสะดวกที่จะเป็นในการดำเนินชีวิต และการจัดหาที่พักอาศัย ซึ่งการช่วยเหลือนั้นมีการสลับหมุนเวียนการให้ความช่วยเหลือตามแต่ละบ้านตามแต่ละงวดเนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องของงบประมาณและสิ่งของที่ให้การช่วยเหลือ ซึ่งมีความสอดคล้องและเป็นไปตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 หมวด 2 การกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดการระบบสาธารณสุข มาตรา 16 ให้เทศบาลเมืองพญา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณสุขเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตนเองดังนี้ (10) การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส และนอกจากนี้ยังเป็นไปตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 มาตรา 11 ผู้สูงอายุที่มีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ (10) การจัดที่พักอาศัย อาหารและเครื่องนุ่งห่มให้ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง

2.6 องค์การบริหารส่วนตำบลบางพระมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ผู้สูงอายุได้รับทราบเป็นประจำอยู่แล้ว ซึ่งมีความสอดคล้องกับ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 58 บัญญัติว่า บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับทราบข้อมูล หรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น เว้นแต่การเปิดเผยข้อมูลนั้นจะกระทบต่อความมั่นคงของรัฐความปลอดภัยของประชาชนหรือส่วนได้เสีย อันพึงได้รับความคุ้มครองของบุคคลอื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ และมีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 มาตรา

11 ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ดังนี้ (2) การศึกษา การศาสนา และข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต

2.7 องค์การบริหารส่วนตำบลบางพระได้มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในการส่งเสริมทางด้านวัฒนธรรมประเพณีในวันสำคัญในเทศกาลประเพณีต่าง ๆ เช่น การแห่เทียนเข้าพรรษา การทำกระทง วันสงกรานต์ และวันสงกรานต์ ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ เกรียงศักดิ์ ชื่อเลื่อม (2552) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมด้านนันทนาการ คือ เน้นกิจกรรมทัศนศึกษา เข้าค่ายธรรมะ ศึกษาเรียนรู้ พระพุทธศาสนา กิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจ ทัศนศึกษานอกสถานที่ เทียวชมวัง การแข่งขันกีฬา และการออกกำลังกายด้วยไม้พลอง

2.8 องค์การบริหารส่วนตำบลบางพระได้จัดให้มีการไปทัศนศึกษาดูงานเป็นประจำทุกปี แต่ทว่าการทัศนศึกษาดูงานนั้นไม่ได้มีการเจาะจงไปที่กลุ่มผู้สูงอายุเพียงอย่างเดียว โดยประชาชนทั่วไปที่สนใจก็สามารถร่วมไปศึกษาดูงานได้ ซึ่งการไปดูงานส่วนใหญ่จะเป็นการไปดูงานในส่วนของ กิจกรรมการพัฒนาชุมชน การสร้างอาชีพและพัฒนารายได้แก่ประชาชนในตำบล การบริหารจัดการองค์กร ซึ่งระยะเวลาส่วนใหญ่ในการดูงานราว ๆ 2 – 3 วัน ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ เกรียงศักดิ์ ชื่อเลื่อม (2552) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมด้านนันทนาการ คือ เน้นกิจกรรมทัศนศึกษา เข้าค่ายธรรมะ ศึกษาเรียนรู้พระพุทธศาสนา กิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจ ทัศนศึกษานอกสถานที่ เทียวชมวัง การแข่งขันกีฬาและการออกกำลังกายด้วยไม้พลอง

2.9 องค์การบริหารส่วนตำบลบางพระมีการประสานงานไปยังสำนักงานการศึกษาอกรระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อมาดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้สูงอายุ หรือผู้ที่ให้ความสนใจในด้านการศึกษาหาความรู้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 หมวด 2 การกำหนดอำนาจ และหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ มาตรา 16 ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองดังนี้ (9) การจัดการศึกษา

2.10 องค์การบริหารส่วนตำบลบางพระยังได้มีการประสานไปยังโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน และโรงพยาบาล ดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านสุขภาพ ซึ่งได้แก่ การออกกำลังกาย การตรวจสุขภาพประจำเดือน การคัดกรองโรค การให้ความรู้เกี่ยวกับด้านการดูแลสุขภาพต่าง ๆ ซึ่งกิจกรรมจัดที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล ซึ่งผู้สูงอายุที่เดินทางมาไม่ไหวก็ไม่สามารถที่จะมาร่วมกิจกรรมได้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับขอบเขตการ

จัดสวัสดิการของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มิติที่ 2 (อ้างถึงใน ธนพล โล่ห์สุวรรณ, 2556) สวัสดิการด้านสุขภาพอนามัย โดยประชาชนพึงได้รับการป้องกันโรค การรักษาพยาบาล การส่งเสริมพัฒนา สุขภาพร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมอย่างทั่วถึง ถึงแม้ว่าประชาชนจะมีข้อบกพร่องทาง ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม เป็นผู้ยากจน ชนกลุ่มน้อยคนต่างวัฒนธรรม ต่างศาสนา ต่างความเชื่อ ต่างความสนใจทางการเมือง ต่างแบบแผนการดำเนินชีวิต ผู้อยู่ในภูมิภาคท้องถิ่นห่างไกล หรือด้อยโอกาส ก็พึงจะต้องได้รับการสวัสดิการ สังคม ด้านสุขภาพอนามัย ที่ได้มาตรฐานอย่างทั่วถึง เสมอภาค เป็นธรรมสอดคล้องกับ ความต้องการ และสถานการณ์ปัญหาของ บุคคล กลุ่มบุคคล และ ประชาชน

3. รูปแบบในการจัดบริการด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ให้แก่ผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในตำบลบางพระ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม มีดังนี้

3.1 ควรดำเนินการส่งเสริมจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุเพื่อดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้สูงอายุในพื้นที่ ซึ่งมีการบริหารจัดการในรูปแบบของคณะกรรมการที่มีการจัดให้มีอาคารทำการของชมรมอย่างถาวรเป็นสถานที่จัดประชุมและจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชมรม ซึ่งมีความสอดคล้องและเป็นไปตามหลักเกณฑ์คู่มือชมรมผู้สูงอายุ ของ สมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชินี ในส่วนหลักการสร้างชมรมผู้สูงอายุให้เข้มแข็งและยั่งยืน ข้อ 3 ระบุว่า ชมรมผู้สูงอายุควรจะต้องมีสถานที่ตั้งที่มั่นคงถาวรเป็นของตนเอง และในส่วนอุปสรรคและความล้มเหลวของชมรมผู้สูงอายุ ข้อ 3 ระบุว่า มีแต่ชื่อชมรมแต่ไม่มีสถานที่ตั้งชมรมชัดเจน

3.2 ควรมีการสนับสนุนในการสร้างภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานโดยมีชมรมผู้สูงอายุเป็นศูนย์กลาง มีการประสานไปยังหน่วยงานราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อขอรับการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ซึ่งมีความสอดคล้องและเป็นไปตามหลักเกณฑ์คู่มือชมรมผู้สูงอายุ ของ สมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชินี ในหลักการสร้างชมรมผู้สูงอายุให้เข้มแข็งและยั่งยืน ข้อ 12 ระบุว่า มีการเขียนโครงการของงบประมาณมาจัดกิจกรรมให้สมาชิกและชุมชนได้รับประโยชน์ และข้อ 13 ระบุว่า ควรเสนอโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนต่าง ๆ ของรัฐ อบต. หรือเทศบาลภายในเวลาที่กำหนด

3.3 ควรมีการระดมปัญหาในการจัดบริการสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในชุมชน โดยกำหนดความสำคัญและวิธีในการแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานที่พบ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธิติรัตน์ คิมกระโทก (2551) ที่พบว่า กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน ควรมีการรับทราบปัญหาและมีความตระหนักร่วม เป็นการรับรู้ปัญหาและกระตุ้นให้คนในชุมชนตระหนักในปัญหา

ร่วมกัน รวมถึงมีการทบทวนปัญหาและสร้างการมีส่วนร่วม เป็นการติดตามการดำเนินงานของกลุ่ม และสร้างการมีส่วนร่วมให้สมาชิก และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามารับทราบปัญหาและแก้ไขปัญหา ร่วมกัน

3.4 ควรมีการฝึกอบรมกลุ่มอาชีพ และต่อยอดพัฒนาอาชีพเพื่อสร้างรายได้ให้เฉพาะกับ กลุ่มผู้สูงวัยในพื้นที่ ที่ว่างงานหรืออยู่บ้านเฉย ๆ ไม่ได้ทำอะไร โดยมุ่งหมายการใช้ประโยชน์จาก ศักยภาพ ความรู้ ความสามารถ ของผู้สูงวัยตามความถนัดที่มีอยู่ เพื่อเป็นการสร้างคุณค่าให้แก่ผู้สูง วัยในการหารายได้ด้วยตนเองอีกช่องทางหนึ่ง ลดการพึ่งพิงบุตรหลาน ซึ่งมีความสอดคล้องและเป็นไปตามพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการ และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ส่วนที่ 3 อำนาจ หน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล มาตรา 67 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลมี หน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้ (5) จัดการ ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการ ศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม และการฝึกอบรมให้แก่ประชาชน รวมทั้งการจัดการหรือสนับสนุนการ ดูแลและพัฒนาเด็กเล็กตามแนวทางที่เสนอแนะจากกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา และ มาตรา 68 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจการในเขตองค์การ บริหารส่วนตำบลดังต่อไปนี้ (7) บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร นอกจากนี้ยังมีความ สอดคล้องและเป็นไปตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 ให้เทศบาลเมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมี อำนาจและ หน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของ ตนเองดังนี้ (6) การส่งเสริม การฝึก และการประกอบอาชีพ

3.5 ควรมีการส่งเสริมสุขภาพในการป้องกันโรคในผู้สูงวัย โดยการให้ความรู้และ คำแนะนำการดูแลสุขภาพด้านต่าง ๆ แก่ผู้สูงวัย และผู้ที่ให้การดูแลสุขภาพ รวมถึงการตรวจสุขภาพ ร่างกายประจำปี โดยมีบริการรถรับส่งกรณีผู้สูงวัยที่เป็นผู้พิการ ป่วยติดเตียง แก่ชรามากเดินทางไป เองไม่ไหว และการตรวจคัดกรองโรคไม่ติดต่อเรื้อรังในแต่ละเดือน โดยมีบริการลงพื้นที่ตรวจให้ถึงที่ บ้านกรณีผู้สูงวัยที่เป็นผู้พิการ ป่วยติดเตียง แก่ชรามากเดินทางไปเองไม่ไหว ซึ่งมีความสอดคล้องกับ งานวิจัยของ ญัตติจิตตา เทวเลิศสกุล (2559) ที่พบว่า ปัญหาปัญหาและอุปสรรคในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ คือ บุคลากรในการดูแลสุขภาพและงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่เพียงพอ โดย ผู้สูงอายุ มีความต้องการในเรื่องการดูแลสุขภาพและการอบรมให้ความรู้ด้านอาชีพ กิจกรรม สันทนาการ

3.6 ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลขึ้นมาเพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุในพื้นที่ตลอดจนประชาชนต่าง ๆ ที่สมัครสมาชิกในกองทุน ซึ่งมีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้ "สวัสดิการสังคม" หมายความว่า ระบบการจัดบริการทางสังคมซึ่งเกี่ยวกับการป้องกัน การแก้ไขปัญหา การพัฒนา และการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชน ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้อย่างทั่วถึง เหมาะสมเป็นธรรมและให้เป็นไปตามมาตรฐาน ทั้งทางด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การทำงาน และการมีรายได้ นันทนาการ กระบวนการยุติธรรม และบริการทางสังคมทั่วไป โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิที่ประชาชนจะต้องได้รับ และการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับ

3.7 จัดให้มีการทัศนศึกษาดูงานแก่กลุ่มผู้สูงอายุโดยเฉพาะ ตามที่กลุ่มผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความประสงค์หรือมีความต้องการที่จะไปดู ซึ่งการไปศึกษาดูงานควรเน้นไปที่การฝึกอบรมพัฒนาอาชีพหรือการดำเนินการที่เกี่ยวกับการดำเนินการของกลุ่มชมรมผู้สูงอายุ เพื่อที่จะได้ความความรู้หรือสิ่งที่ได้รับจากการศึกษาดูงานนำมาใช้มาต่อยอดเพื่อพัฒนาให้เกิดประโยชน์ ซึ่งมีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ส่วนที่ 3 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล มาตรา 67 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้ (5) จัดการ ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม และการฝึกอบรมให้แก่ประชาชน รวมทั้งการจัดการหรือสนับสนุนการดูแลและพัฒนาเด็กเล็กตามแนวทางที่เสนอแนะจากกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา และมาตรา 68 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้ (7) บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร นอกจากนี้ยังมีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 ให้เทศบาลเมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและ หน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองดังนี้ (6) การส่งเสริมการฝึก และการประกอบอาชีพ

3.8 จัดให้มีการเรียนการสอนให้ความรู้กับผู้สูงอายุให้เท่าทันกับยุคสมัยการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน โดยมีการฝึกสอนการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ให้กับผู้สูงอายุ ซึ่งมีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ส่วนที่ 3 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล มาตรา 67 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ต้องทำใน

เขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้ (5) จัดการ ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม และการฝึกอบรมให้แก่ประชาชน รวมทั้งการจัดการหรือสนับสนุนการดูแลและพัฒนาเด็ก เล็กตามแนวทางที่เสนอแนะจากกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา นอกจากนี้ยังมีความ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 ให้เทศบาลเมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและ หน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองดังนี้ (9) การจัดการศึกษา

ข้อเสนอแนะ(Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรมีการให้ความรู้กับประชาชนเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของกรมพัฒนาสังคมและ สวัสดิการที่ถูกต้องและชัดเจน โดยการให้ความรู้ สร้างเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านผู้สูง วัยของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

1.2 ควรมีการสร้างความรู้ ความเข้าใจด้านวิชาการเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการผู้สูงวัย เพื่อให้หน่วยงานในท้องถิ่นสามารถพัฒนาการจัดบริการทางตรงสำหรับผู้สูงวัยในพื้นที่ได้อย่าง เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงวัย

1.3 ควรส่งเสริมให้มีการจัดบริการสวัสดิการสำหรับผู้สูงวัยในกลุ่มวัยต้น (ช่วง อายุ 60- 69 ปี) เนื่องจากการจัดบริการสำหรับคนสูงอายุในช่วงนี้มีน้อยมาก และไม่เพียงพอ

1.4 ควรมีการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ผู้สูงวัย โดยร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และกลุ่มชมรมต่างในพื้นที่เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ผู้สูงวัย สำหรับผู้ใหญ่วัยแรงงาน รวมทั้งเด็กและเยาวชน ในการเรียนรู้วงจรชีวิตและการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ผู้สูงอายุ ให้ ครอบคลุมทุกพื้นที่

1.5 ควรมีการส่งเสริมกิจกรรมสร้างคุณค่าในตนเองให้กับผู้สูงวัย โดยร่วมมือกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและกลุ่มชมรมต่าง ๆ ในพื้นที่ ในการส่งเสริมกิจกรรมสร้างคุณค่าในตนเองให้กับ ผู้สูงวัยที่เป็นประโยชน์ทั้งในด้านรายได้และสังคม เพื่อสร้างความรู้สึกรักภาคภูมิใจในตนเอง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.1 ควรจัดให้มีศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงวัยในชุมชน โดยจัดให้มีศูนย์ชุมชนใน ลักษณะศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงวัยเพื่อพัฒนาศักยภาพเข้าสู่การเป็น active aging

2.2 ควรมีการสร้างความตระหนักแก่ชุมชนเกี่ยวกับการจัดที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ โดยมีการดำเนินการจัดบริการสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุด้านที่อยู่อาศัยให้มีความครอบคลุมเพิ่มมากขึ้น

2.3 เพิ่มบริการเกี่ยวกับการสร้างรายได้สำหรับผู้สูงอายุ

1) ควรจัดให้มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีพ มีการจัดบริการสวัสดิการด้านการมีรายได้สำหรับผู้สูงอายุ ในรูปแบบของการสร้างอาชีพ หรือค่าตอบแทนในการเป็นอาสาสมัครต่าง ๆ ในชุมชน

2) ในการส่งเสริมอาชีพและรายได้ให้กับผู้สูงอายุ ควรเริ่มจากการหาตลาดก่อนไม่ใช่ทำผลิตภัณฑ์ก่อนแล้วไปหาตลาด รวมทั้งต้องช่วยให้เข้าถึงแหล่งทุนจากกองทุนผู้สูงอายุแห่งชาติ

2.4 เพิ่มบริการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (home based care) ซึ่งลำพังเพียงอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ(อผส.) หรืออาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) อาจจะไม่สามารถทำหน้าที่ตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุได้อย่างเต็มที่ จึงควรมีนักวิชาชีพ หรือทีมสหวิชาชีพเข้าไปให้บริการในชุมชน

2.5 ควรเพิ่มบุคลากรในสาขาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์เพื่อทำงานในระดับพื้นที่ตำบลเกี่ยวกับการให้บริการทางตรง (direct services) และการจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุในชุมชน

เอกสารอ้างอิง (References)

- เกรียงศักดิ์ ช่อเลื่อม. (2552). **องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการดูแลและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้สูงอายุ**. นครปฐม: สถาบันพัฒนาสุขภาพอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล
- ณัฐจิตตา เทวาลีศสกุล. (2559). **แนวทางการพัฒนาผู้สูงอายุจากภาวะให้เป็นพลัง**
กรณีศึกษาเทศบาลนครรังสิต. (ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- ชนพล โล่สุวรรณ. (2556). **ผู้สูงอายุและการเปลี่ยนแปลงวัยสูงอายุ**. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา
- ธิดารัตน์ คิมกระโทก. (2551). **กระบวนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชน : กรณีศึกษา ตำบล
สมานฉันท์ อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา**. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหา
บัณฑิต).
กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- นิตยา วงศ์วรบุตร. (2552). **ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุใน
เขตเทศบาลตำบลบ้านปลวกแดง อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง**. (สารนิพนธ์
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประนอม โอทกานนท์ และจิราพร เกศพิชญวัฒนา. (2537). **การศึกษาความต้องการการ
พยาบาลของผู้สูงอายุ ในชมรมและสถานสงเคราะห์ผู้สูงอายุ**. กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พงศ์สันต์ ศรีสมทรัพย์ และปิยะนุช เงินคล้าย. (2550). **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพฯ:
คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
พุทธศักราช 2542. (2542, พุทธศักราช 17). **ราชกิจจานุเบกษา**, น. 48-66.
- พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546. (2546, ธันวาคม 31). **ราชกิจจานุเบกษา**, น. 1-8.
- พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537. (2537, ธันวาคม 2).
ราชกิจจานุเบกษา, น. 11-35.
- พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2546. (2546, ตุลาคม 1).
ราชกิจจานุเบกษา, น. 6-20.

พีชรพงศ์ ชวนชม และคณะ. (2561). **ลักษณะงานที่เหมาะสมกับแรงงานผู้สูงอายุ.**

วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 13(1), 107-116.

มธุรส สว่างบำรุง และคณะ. (2563). **สุขภาพจิตของผู้สูงอายุโรงเรียนชราบาลวุฒิมหาวิทยาลัย
อำเภอต๋อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. วารสารการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต,
34(2), 99-117**

ระพีพรรณ คำหอม และคณะ. 2542. **รายงานวิจัยเรื่อง “การประเมินโครงการบริการ
สวัสดิการ สังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไทย. “เอกสารประกอบการประชุม
วิชาการ ระดับชาติ “บทบาทรัฐและองค์กรชุมชนกับผู้สูงอายุไทย : สถานการณ์
ปัจจุบันและ ทิศทางในอนาคต. 23-24 ธันวาคม 2542.**

ระพีพรรณ คำหอม. (2549). **รายงานการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการบริการ
สวัสดิการสังคม. กรุงเทพฯ: หจก.บางกอกบลิ๊อค.**

ระพีพรรณ คำหอม. (2549). **สวัสดิการสังคมกับสังคมไทย (Social Welfare in Thai
Society)
(พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.**

วันทนี วาสิกะสินและคณะ. (2547). **ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสวัสดิการสังคมสังคมสงเคราะห์
(พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.**

วิโรจน์ เรืองสะอาด. (2549). **คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ตำบลบ้านสหกรณ์ กิ่งอำเภอแม่อน
จังหวัดเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงราย: มหาวิทยาลัยแม่ใจ.
สมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชินี. **คู่มือ
ชมรมผู้สูงอายุ ของ สมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยฯ. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.****

